

Program

Program för trygghet och säkerhet

LUNDS
KOMMUN

Dokumenttyp: Program för trygghet och säkerhet	Beslutsinstans: Kommunfullmäktige	Beslutsdatum: 2020-02-27	Diarienummer: KS 2018/0316
Dokumentansvarig: Håkan Nilsson Säkerhetschef	Framtagen av: Kommunkontoret i samverkan med samtliga förvaltningar	Giltighetstid: Programmet aktualiseras varje mandatperiod av kommunstyrelsen.	Senast reviderad: [Klicka och fyll i]
Dokumentinformation: Programmet anger en önskvärd utveckling och långsiktigt prioriterade områden för att stärka och säkerställa det systematiska arbetet med trygghet och säkerhet i Lunds kommun.			
Dokumentet gäller för: Alla nämnder, styrelser och bolag i Lunds kommun			

Innehåll

Inledning – programmets syfte och förutsättningar	2
Vägledande principer för programmet	4
Princip 1: Grundläggande värden	4
Princip 2: Individens trygghet och säkerhet	4
Princip 3: Kommunens funktionalitet	5
Princip 4: Miljö och egendom	5
Prioriterade områden med mål	6
1. Olycksförebyggande arbete	6
2. Bygga motståndskraft och krishanteringsförmåga	6
3. Informationssäkerhet	8
4. Förebygga brott	8
5. Förebygga hot och våld mot anställda och förtroendevalda	9
6. Motverka otillåten påverkan och korruption	10
Realisering av programmet – ansvar och uppföljning	11
Förtydligande av kommunens krishantering	13
Internationella, nationella, regionala och lokala mål och styrdokument	14

Inledning – programmets syfte och förutsättningar

Hotbilden idag

Vi är idag sammanlänkade inom Sverige och med andra delar av världen i högre grad än någonsin tidigare. Det skapar nya möjligheter men också nya hotbilder mot kommunen och dess medborgare. Information och desinformation som publiceras på andra sidan jorden är i samma sekund tillgänglig för oss. Händelser i vår kommun kan omvänt ge snabba effekter i vår omvärld. Samtidigt tillkommer nya lagkrav inom området. Hotbilden idag är mer komplex och säkerheten påverkas av bland annat klimatförändringar, naturkatastrofer och stora olyckor, hot som till exempel cyberattacker, organiserad brottslighet, terrorism, våldsbejakande extremism och till och med krig.

För att möta de olika typer av hot och risker som samhället står inför behöver kommunens arbete utgå ifrån en helhetssyn och att kunna agera i bred samverkan med aktörer på olika nivåer – lokalt, regionalt och nationellt. Därutöver finns ett legalt ansvar som ägs av flera aktörer. Vi måste samarbeta för att lösa kommunens åtaganden inom trygghets- och säkerhetsarbetet.

Kommunens ansvar

Lunds kommun tillhandahåller verksamhet dygnet och året runt. Vi har ansvar för många olika samhällsviktiga verksamheter som måste fungera i kris och vid höjd beredskap. Dricksvatten- och energiförsörjning, renhållning, räddningstjänst, tillagningskök, omsorg om barn, familjer, äldre och personer med funktionsnedsättning är exempel på verksamheter som alltid måste fungera. Genom speciallagstiftning och statlig styrning har kommunen dessutom ansvar för att upprätta planer avseende skydd mot olyckor samt för åtgärder inför och vid extraordinära händelser. Kommunen har också ett ansvar för att skydda sina anställda och sina invånare samt att skydda sin egendom och verksamhet mot fysisk och ekonomisk skada. Dessutom ska anläggningar för farlig verksamhet ha särskild beredskap.

Syfte

Syftet med *Program för trygghet och säkerhet* är att fastställa en gemensam riktning för arbetet med trygghets- och säkerhetsfrågorna i kommunen, samt fastställa kommunens långsiktiga prioriteringar inom området. Programmet utgör ett av flera verktyg för att förverkliga och konkretisera kommunens vision. Programmet ska därför vara vägledande och visa på lösningar för att stärka kommunens samlade trygghets- och säkerhetsarbete. Det långsiktiga målet är alltid att kommunen ska kunna möta de utmaningar som finns kopplat till samhällsutvecklingen.

Omfattning

Programmet omfattar både Lund som geografiskt område och den kommunala organisationen. Det fastställs av kommunfullmäktige och är ett kommunövergripande styrdokument som anger kommunens prioriterade områden med mål under mandatperioden.

Programmet vänder sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser, och ska vara vägledande i planering och genomförande av all verksamhet samt i vår samverkan med externa parter.

Kommunens nämnder ansvarar för genomförandet av programmet. Kommunstyrelsen har genom sin förvaltning ansvaret för uppföljningen av programmet. De planerade aktiviteterna inom respektive prioriterat område återfinns i *Plan för trygghet och säkerhet*, och följer med ordinarie verksamhetsansvar.

Utgångspunkter

Programmet bygger på de globala målen för hållbar utveckling, konventionerna om mänskliga rättigheter, de nationella målområdena för folkhälsan och den regionala utvecklingsstrategin. Det baseras även på lagstiftning, föreskrifter och nationella, regionala och lokala överenskommelser inom området. Programmet utgår även ifrån nulägesanalyser av Lunds förutsättningar, aktuell forskning och erfarenheter från andra kommuner. Dialog om programmets innehåll har förts med medborgare, förtroendevalda och medarbetare.

Definitioner

I det här programmet betyder *trygghet* en grundläggande känsla av tillit, säkerhet och kontroll. Programmet fokuserar på det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet och på otillåten påverkan. Med *säkerhet* menas frånvaro av oönskade händelser, skador eller andra negativa konsekvenser för en god kontinuitet i den kommunala verksamheten. Trygghet och säkerhet är avgörande för ett samhälles hållbara utveckling.

Vägledande principer för programmet

Lunds kommuns program för trygghet och säkerhet utgår ifrån nationella viljeinriktningar inom säkerhetsområdet, vilka bedrivs för att värna fyra vägledande principer: *Grundläggande värden*, *Individens trygghet och säkerhet*, *Kommunens funktionalitet*, samt *Miljö och egendom* (se figur 1 nedan).

Figur 1. De fyra principer som Program för trygghet och säkerhet, liksom det nationella säkerhetsarbetet, vilar på

Princip 1: Grundläggande värden

Med kommunens uppdrag följer ett särskilt ansvar att skydda de grundläggande värden som organisationen och samhället vilar på: demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Lunds kommun ska bidra till och upprätthålla det öppna samhället.

Värnandet av dessa grundläggande värden är en förutsättning för att skapa förtroende för kommunens verksamheter och institutioner.

Befolkningen i Lunds kommun ska känna tillit till att förtroendevalda och anställda inom kommunen följer gällande regler och inte låter sig otillbörligen påverkas i sin myndighetsutövning. Kommunen behöver tillsammans med civilsamhället, företag och andra aktörer gemensamt trygga dessa för samhället så viktiga värden.

Princip 2: Individens trygghet och säkerhet

Människors liv och hälsa utgör kärnan i arbetet. Allt trygghets- och säkerhetsarbete handlar direkt eller indirekt om att värna de som bor, vistas och verkar i Lunds kommun. Lund ska med andra ord vara en kommun där människor känner trygghet, där mänskliga rättigheter gäller för alla oavsett kön, ålder, funktionsförmåga, sexuell läggning och etnisk eller religiös tillhörighet.

Det säkerhetsfrämjande arbetet syftar till att minska risken för olyckor som kan leda till personskador eller dödsfall, medan det trygghetsfrämjande arbetet syftar till att minska oönskade händelser och risker, samt att öka tilliten till kommunens verksamheter och verka för ett samhälle utan våld och förtryck.

Princip 3: Kommunens funktionalitet

För att skydda individen måste även kommunens funktionalitet säkerställas. I Lunds kommun finns ett antal samhällsviktiga verksamheter som t ex vård, omsorg, dricksvattenförsörjning och elförsörjning. Oavsett vilken aktör som bedriver verksamheten måste den fungera, såväl till vardags som vid oönskade händelser.

Kommunens
funktionalitet

Samhället och de påfrestningar Lunds kommun ställs inför är i ständig förändring, och det är viktigt att allmänhet och andra aktörer känner tillit till kommunens förmåga att hantera dessa förändringar. Lunds kommun ska kontinuerligt utveckla förmågan att förebygga störningar och att ha en genomgående robust verksamhet. Att slå vakt om kommunens funktionalitet och kontinuerliga drift innebär också att äga förmåga att minimera konsekvenserna av oönskade händelser om och när de inträffar.

En förutsättning för kommunens motståndskraft och möjlighet att tillhandahålla en grundläggande samhällsservice är kunskapen om vilka verksamheter som är mest samhällsviktiga och därigenom behöver en större beredskap. Ett strukturerat arbete med risk- och sårbarhetsanalyser bygger upp vår kunskap om de samhällsviktiga verksamheterna.

Princip 4: Miljö och egendom

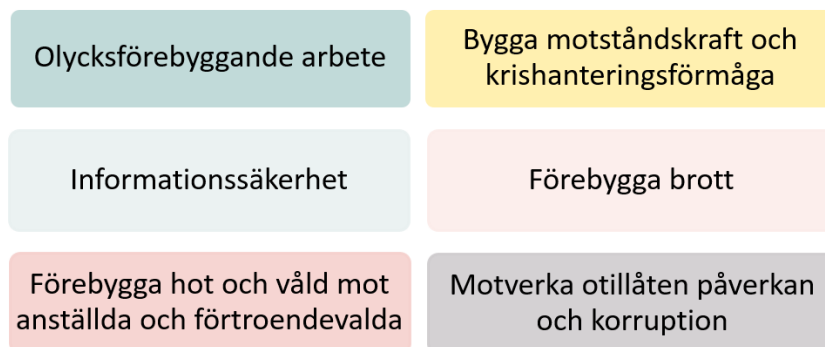
Trygghets- och säkerhetsarbetet syftar också till att förebygga och begränsa skador på såväl miljö som egendom och infrastruktur. Detta är särskilt viktigt i en växande kommun som Lund. Genom samarbete, gemensamma analyser, närvaro och förebyggande arbete i alla delar av kommunen skapar vi goda förutsättningar för detta.

Miljö och
egendom

Prioriterade områden med mål

Utifrån ovan principer, i kombination med analys och dialog, fastställer detta program sex prioriterade områden för säkerhets- och trygghetsarbetet i kommunkoncernen. De sex områdena kan ses i figur 2.

Figur 2. Prioriterade områden för programperioden

1. Olycksförebyggande arbete

Målsättningen är att Lunds kommun ska bidra till att minska antalet olyckor med påverkan på människa, miljö och egendom inom kommunens geografiska område. Kommunen ska också begränsa konsekvenserna av de olyckor som ändå inträffar.

Lunds kommuns räddningstjänst bedrivs av kommunalförbundet Räddningstjänsten Syd. Dessa ska fullfölja de skyldigheter som åvilar kommunen enligt Lagen om skydd mot olyckor (2003:778). Lagen anger bland annat att det i kommunen ska finnas ett handlingsprogram för räddningstjänsten, och för den olycksförebyggande verksamheten i stort. Programmet upprättas minst en gång per mandatperiod i samverkan med förbundsmedlemmarna och antas av direktionen vid Räddningstjänsten Syd. Innan programmet antas sker samråd med Lunds kommun.

Det olycksförebyggande arbetet ska säkerställa att alla människor, oavsett var de bor, har ett tillfredställande skydd mot olyckor och oönskade händelser, som t ex bränder, drunkningstillbud och trafikolyckor. Avsikten är inte att kommunen ska ta över ett ansvar som någon annan myndighet eller någon enskild har, utan istället att bidra med ett brett perspektiv och helhetstänk inom kommunens geografiska område. Kommunen ska också stärka den enskildes förmåga att förebygga olyckor genom information och rådgivning.

I samhällsbyggnadsprocessens olika skeden ska kommunen verka för att utformning av boendemiljöer, rörelsestråk och lokalisering av mål och mötespunkter genomsyras av ett trygghets- och säkerhetstänk. Enligt Plan- och bygglagen (2010:900) ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet. Hänsyn ska bland annat tas till människors hälsa, säkerhet, och till risken för olyckor, översvämning och erosion.

2. Bygga motståndskraft och krishanteringsförmåga

Målsättningen med att bygga motståndskraft och krishanteringsförmåga är att kommunen ska stå emot störningar och upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Enligt Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och

höjd beredskap har Lunds kommun ett geografiskt områdesansvar inför, under och efter kriser och allvarliga händelser. Arbetet ska ske i samklang med andra aktörer. Hanteringen ska ske med bibehållet eller stärkt förtroende från allmänheten.

Kommunens krishanteringsförmåga ska vara flexibel och kunna anpassas till den specifika händelsen. Denna förmåga skapas genom en god krisberedskap som grundar sig i risk- och sårbarhetsanalyser, krishanteringsplaner, utbildning, övning och genom att vi lär av inträffade händelser.

Kommunens primära ansvar är att upprätthålla ordinarie verksamhet så långt det är möjligt, även under kris. Målet med arbetet är att få så korta avbrott som möjligt i samhällsviktiga funktioner och att samtidigt skapa förutsättningar för människor och verksamheter i kommunen att hantera den uppkomna situationen.

Extraordinär händelse

Med extraordinär händelse avses i lagen sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och som kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.

När en kommun drabbas av en extraordinär händelse i fredstid aktiveras en ny politisk ledning – en *krisledningsnämnd* – som tar över ansvaret för den verksamhet som drabbats.

Krisledningsnämnden kan med andra ord ta över beslutsfattandet i hela eller delar av andra nämnders verksamhet i kommunen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Hur krishanteringen i övrigt ska organiseras finns beskrivet i *Plan för hantering av extraordinära händelser för Lunds kommun*.

Höjd beredskap

Vid krig eller fara för krig kan regeringen besluta om höjd beredskap i hela eller delar av Sverige. Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har planeringen för att kunna hantera situationer med höjd beredskap återupptagits genom den så kallade *totalförsvarsupprustningen* (se regeringens proposition 2014/15:109).

Sedan 2015 har därför ett omfattande arbete gjorts för att öka kunskapen och förståelsen för vad som behöver göras i händelse av höjd beredskap eller krig. Målet för det *civila försvaret*, vilket kommunen inkluderas i, är att:

- skydda civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, och
- lämna stöd till det militära försvaret

Inom civilt försvar går utvecklingen nu framåt från kunskapsuppbyggnad till konkret planläggning. Lunds kommun ska förbereda en grundläggande förmåga till civilt försvar, vilket innebär ansvar för att kunna bedriva samhällsviktig verksamhet även under höjd beredskap. Det handlar till stor del om att bygga en robust och driftssäker verksamhet, varför civilt försvar ska ingå som en integrerad del i kommunens krisberedskaps- och säkerhetsskyddsarbete. Utöver detta ska Lunds kommun planera, utbilda och öva för särskilda uppgifter kopplade till höjd beredskap. Detta arbete behöver koordineras på alla samhällsnivåer, nationellt, regional och lokalt och dessutom mellan offentliga och privata aktörer.

Kommunernas ansvar finns främst beskrivna i Lag med tillhörande Förordning om totalförsvar och höjd beredskap.

3. Informationssäkerhet

Målsättningen med att bedriva ett genomgående informationssäkerhetsarbete i kommunen är att förhindra att känslig information läcker ut, förvanskas eller förstörs. *Information* är en av Lunds kommuns allra viktigaste tillgångar och omfattar alla kommunens informationstillgångar utan undantag. Detta innebär att all information kommunen innehar är viktig och ska hanteras korrekt, oavsett om den behandlas manuellt eller automatiserat och oberoende av vilken form eller miljö den förekommer i.

Informationssäkerhet är de åtgärder som vidtas för att se till så att information enbart är tillgänglig för den som har anledning att ta den av den, och att informationen framställs, hanteras och bevaras på ett säkert sätt. Informationssäkerhet är med andra ord en integrerad del av all kommunens verksamhet, och alla som hanterar någon form av informationstillgångar har ett ansvar att upprätthålla informationssäkerheten. Det är också ett ansvar för chefer på alla nivåer att aktivt verka för en positiv attityd till informationssäkerhetsarbetet.

Informationssäkerhetsarbetet ska vila på fyra viktiga grundprinciper:

- **Riktighet** - innebär att informationen ska vara tillförlitlig, korrekt och fullständig och inte ska kunna förändras av obehöriga, av misstag eller på grund av funktionsstörning.
- **Konfidentialitet (sekretess)** - innebär att innehållet i all typ av information, handlingar och dokument ska kunna begränsas. Sekretess i det här sammanhanget kan också beskrivas som insynsskydd, konfidentialitet eller åtkomstbegränsning.
- **Spårbarhet** - innebär att specifika aktiviteter eller händelser i efterhand ska kunna spåras till ett identifierat objekt som en användare, skrivare, dator eller system/program. Det ska gå att se vem som tagit del av informationen, vilka förändringar som har skett och av vem dessa har utförts.
- **Tillgänglighet** - innebär att information och informationstillgångar ska kunna utnyttjas efter behov, i förväntad utsträckning och inom önskad tid utifrån de krav som ställs på verksamheten.

Lunds kommun ska följa gällande föreskrifter inom informationssäkerhetsområdet. Kommunen ska också följa rekommendationer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Säkerhetspolisen, Sveriges kommuner och regioner, Datainspektionen med flera organisationer.

4. Förebygga brott

Målsättningen är att Lunds kommun i samarbete med myndigheter, näringsidkare och civilsamhället i större utsträckning ska bidra till att minska förekomsten av brott och öka tryggheten bland boende, besökare och företagare.

Det brottsförebyggande arbetet i Lunds kommun tar sin utgångspunkt från regeringens

skrivelse *Tillsammans mot brott – Ett nationellt brottsförebyggande program* med tillhörande rekommendationer. I skrivelsen påtalas fortsatt vikten av samarbete för att öka samhällets samlade förmåga att förhindra brott och öka trygghet hos invånare, besökare, näringsidkare och andra aktörer.

Att prioritera kommunens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete understryker vikten av väl fungerande processer för att säkerställa ett aktivt arbete utifrån kunskapsinhämtning, planering, uppföljning och samverkan.

Lokalt brottsförebyggande råd

Lunds kommun har en lång tradition av att arbeta brottsförebyggande, vilket rymmer en nära samverkan med lokalpolisområde Lund. Vi har ett lokalt brottsförebyggande råd (LBRÅ) som är sammansatt av politiker och tjänstepersoner från kommunen och med representation från polismyndigheten och civilsamhället.

LBRÅ:s arbete ska utgå ifrån gemensamma lägesbildsanalyser för att på så sätt kunna samordna och samverka kring insatser. Syftet ska alltid vara att minska förekomsten av brott och att bidra till ökad trygghet i Lunds kommun. Under LBRÅ finns flera grupper och råd, vilka har till syfte att mer fokuserat rikta insatser mot specifika problemområden inom det brottsförebyggande- och trygghetsskapande spektrumet. Dessa grupper och råd ska systematiskt rapportera sitt arbete till LBRÅ och andra relevanta ledningsinstanser.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Våld i nära relation innefattar allt våld och bevittnande av våld mot närstående, såväl vuxna som barn. Inom spektrumet innefattas även hedersrelaterat våld och förtryck, vilket definieras som våld och förtryck som har sin grund i kön, makt, sexualitet och kulturella föreställningar om dessa, oberoende av kultur och religion.

Våld i nära relation domineras av mäns våld mot kvinnor och är ett hinder för jämställdhet mellan män och kvinnor. Hedersrelaterat våld och förtryck påverkar både flickor och pojkar, men kontrollen och förtrycket riktas främst mot flickor och kvinnor. Hot, våld, kränkningar och förtryck förekommer i alla samhällsklasser och i alla åldersgrupper.

Våldet påverkar individens hela livssituation och nätverk både akut och på lång sikt. Våld i nära relation är ett folkhälsoproblem och ett samhällsproblem som kräver samverkan mellan olika myndigheter. Det kräver också samarbete och insatser från flera olika kommunala förvaltningar och verksamheter, varför ett kommunövergripande arbete i frågan är mycket viktigt.

5. Förebygga hot och våld mot anställda och förtroendevalda

Målsättningen med att förebygga hot, trakasserier och våld mot anställda och förtroendevalda är att skapa en trygg arbetsmiljö, en säker verksamhet och ytterst för att värna om yttrandefriheten och vår demokrati.

Kommunen ska fortsatt arbeta systematiskt för en hög personsäkerhet. Vi kan genom incidentrapporteringar se att hot och våld mot anställda har ökat genom åren. SKR har även genom olika enkäter kunnat slå fast att hot och våld mot förtroendevalda ökar, särskilt under val.

Kommunens arbete med att förebygga hot och våld mot anställda sker inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet, i enlighet med kommunens arbetsmiljöpolicy. Ansvaret för

detta arbete ligger på nämnderna i deras egenskap av arbetsgivare. Arbetet styrs bland annat av arbetsmiljölagen. Arbetsgivaren ska utreda risker och vidta de åtgärder som behövs, ha goda säkerhetsrutiner samt informera och utbilda medarbetarna om riskerna i arbetet. I detta arbete ingår att förebygga hotfulla situationer.

Hot och våld mot förtroendevalda är något som kan ses som ett hot mot yttrandefriheten och vår demokrati. Nämnder och bolag ansvarar för de förtroendevaldas säkerhet i samband med att de utövar sitt kommunala uppdrag i respektive nämnd och styrelse.

6. Motverka otillåten påverkan och korruption

Målsättningen med arbetet att motverka otillåten påverkan och korruption handlar om rättssäkerhet och ett ovärderligt förtroendekapital. Vi arbetar på medborgarnas uppdrag och de ska alltid kunna lita på att våra beslut har saklig och opartisk grund.

Lunds kommun har, som alla andra myndigheter, en nolltolerans mot korruption och mutor. Både politiker och tjänstepersoner har ett särskilt ansvar mot medborgarna att bekämpa mutor och andra former av korruption. På så sätt rubbas inte medborgarnas förtroende och rättssamhället försvaras och stärks.

Styrande dokument och lagar

Lunds kommun har utarbetat riktlinjer för mutor och otillbörlig påverkan, beslutade av kommunstyrelsen. I Lunds kommuns centrala kollektivavtal, Allmänna bestämmelser, anges därtill att anställda ska ange bisysslor. Med begreppet bisyssla avses varje syssla, tillfällig eller stadigvarande, som utövas vid sidan av anställningen och som inte hör till privatlivet. Arbetsgivaren kan förbjuda konkurrerande bisysslor. I Lagen om offentlig anställning regleras förbud mot förtroendeskadliga bisysslor för anställda.

Lagregler om jäv för anställda och även för förtroendevalda regleras i Kommunallagen. I brottsbalken finns lagregler kring tagande och givande av muta, detta gäller såväl anställda som förtroendevalda.

Visselblåsarfunktion

Lunds kommun har en visselblåsarfunktion, anställd på kommunkontoret, dit medarbetare kan vända sig vid missförhållanden i kommunens verksamheter. Funktionen är därför ett viktigt verktyg i att uppmärksamma och motverka otillåten påverkan och korruption. Information till allmänheten och medarbetarna om visselblåsarfunktionen ska stärkas.

Intern kontroll

Kommunens arbete med intern kontroll är ytterligare ett verktyg för att kunna upptäcka och komma tillrätta med eventuella oegentligheter. Det fordrar noggrannhet och integritet i utformandet av kontrollaktiviteterna samt i granskningen av dem. Kopplingen mellan intern kontroll och arbetet med att motverka och upptäcka oegentligheter ska stärkas ytterligare.

Realisering av programmet – ansvar och uppföljning

Aktuellt program svarar på frågan *vad* som ska uppnås men inte *hur* det ska genomföras. Kopplat till programmet tas därför en kommungemensam *Plan för trygghet och säkerhet* fram. I planen beskrivs åtgärder för att säkra hur de prioriterade områdena i programmet ska uppfylls samt vilken eller vilka nämnd/nämnder/bolagsstyrelser som ansvarar för att åtgärderna genomförs.

Ansvar

Nämnder och styrelser

Alla kommunens nämnder och styrelser har en viktig roll i kommunens trygghets- och säkerhetsarbete. Kommunens nämnder och styrelser har därför ett viktigt ansvar i att identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder i enlighet med den verksamhet de bedriver, för att uppnå målen i aktuellt program. Miljönämnden utövar exempelvis tillsynen i Lunds kommun enligt miljöbalken, inklusive tillsynen av strandskyddet och övriga kommunala uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Socialnämnden ansvarar bland annat ytterst för medborgarnas sociala trygghet och jämlikhet i levnadsvillkor, i enlighet med socialtjänstlagen. Vidare har exempelvis Kultur- och fritidsnämnden nära kontakt med föreningslivet och ansvar även för de kommunövergripande ungdomsfrågorna, medan Tekniska nämnden och Byggnadsnämnden hanterar frågor kopplat till utformning och underhåll av det offentliga rummet. Kommunstyrelsen ansvarar ytterst för att samordna kommunens övergripande trygghets- och säkerhetsarbete.

Kommunala bolag och kommunalförbund

En kommun kan överlämna en kommunal angelägenhet till ett kommunalt bolag eller kommunalförbund. Den direkta styrningen av genomförandet av åtgärden är dock begränsad. Ett utpekande av ett kommunalt bolag som ansvarig för åtgärder i denna plan innebär inte en skyldighet för bolaget att genomföra åtgärden, men däremot en stark uppmaning. Det förutsätter att nödvändiga beslut fattas av respektive bolags styrelse eller bolagsstämma.

Uppföljning och efterlevnad

Kommunstyrelsen är dokumentansvarig och har samordningsansvar för programmets och planens genomförande, uppföljning och revidering. Uppföljning av program och plan görs årligen i kommunens ordinarie uppföljningsprocess och vad som har gjorts beskrivs i en Trygghetsredovisning. Vart tredje år ska en rapport tas fram. I denna görs fördjupade analyser och utgör även underlag för att revidera programmet med tillhörande plan.

Gemensamt för de prioriterade områdena och målen i programmet är att de berör flera verksamhetsområden. En förutsättning för att lyckas i arbetet med trygghet och säkerhet är att flera aktörer i samhället är involverade och bidrar. Det handlar om kommunen, den offentliga sektorn, lärosäten, näringslivet och civilsamhället. Samverkan med andra aktörer, både interna och externa, ska främjas.

I övrigt fördelas ansvar, genomförande och uppföljning som följer:

Kommunfullmäktige

- Är den nivå i kommunen som antar program och plan, inklusive aktuellt program med tillhörande plan
- Reviderar kommunstyrelsens reglemente utifrån programmets ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen

- Har det övergripande ansvaret för kommunens utveckling av trygghets- och säkerhetsarbetet
- Är dokumentansvarig och har samordningsansvar för programmets och planens genomförande, uppföljning och revidering. Kopplat till arbetet finns en kommunövergripande grupp för trygghet och säkerhet med representanter från förvaltningarna
- Ansvarar för uppföljningen av programmet till kommunfullmäktige

Nämnder och bolagsstyrelser

- Ansvarar för att programmet efterlevs inom sina respektive ansvarsområden
- Ansvarar för uppföljning och rapportering enligt programmet
- Ansvarar för att ta fram handlingsplaner för den egna nämnden/styrelsen

Krisledningsnämnd

- Ledamöter väljs vid varje ny mandatperiod. För mandatperioden 2019–2022 är det kommunstyrelsens arbetsutskott som utgör krisledningsnämnd
- Träder endast i kraft då man bedömer händelse som extraordinär
- Får fatta beslut om att överta ansvar för verksamheter från andra nämnder i kommunen om det bedöms som nödvändigt

Kommunkontoret

- Ansvarar för att under kommunstyrelsen leda och samordna kommunens samlade trygghets- och säkerhetsarbete
- Ska stödja förvaltningsledningarna och bolagsledningarna i sitt trygghets- och säkerhetsarbete
- Arbetar fram övergripande planer, riktlinjer, råd och anvisningar till grund för trygghets- och säkerhetsarbetet
- Ansvarar för att relevanta utbildningsinsatser görs i kommunens chefsled

Förvaltningar och bolag

- Ska bedriva ett trygghets- och säkerhetsarbete som ordinarie del av verksamheten. I det dagliga arbetet är ansvaret fördelat från högsta ledning till enskild medarbetare
- Programmet ska finnas med som en del vid introduktionen av nya chefer och medarbetare i Lunds kommun
- Varje berörd förvaltning och bolag ska i sina åtaganden väga in programmets intentioner och prioriteringar
- Ansvarar för att specifika planer som krävs för de egna områdena tas fram. Dessa ska harmonisera med det övergripande programmet och andra överliggande styrdokument

Handlingsplaner och riktlinjer för specifika delområden inom aktuellt område ska arbetas fram med delaktighet från kommunkontoret, berörda förvaltningar och bolag. Handlingsplanerna är mer konkreta till sin karaktär och ska innehålla beskrivningar av de insatser som tillsammans förutses leda till att programmets utvecklingsambitioner uppnås. Handlingsplanerna ska alltid svara på:

- Vad som ska göras

- Vem som ansvarar för genomförandet
- Hur det bidrar till att uppfylla programmets intentioner
- När det ska vara genomfört
- Vem som ansvarar för uppföljning och eventuell revidering

Förtydligande av kommunens krishantering

Kopplat till trygghet och säkerhet finns kommunens krisledningsarbete, i den händelse en kris skulle uppstå. Nedan presenteras en kort beskrivning av detta arbete, utifrån kommunens centrala krisledningsplan.

En *kris* definieras som "en oväntad händelse som hotar grundläggande värden och funktioner och som utsätter en eller flera verksamheter för sådana påfrestningar att dessa inte kan bedrivas med normala resurser och organisation". Kommunens krisledningsarbete utgår ifrån en så kallad risktriangel med fyra steg/nivåer, enligt nedan figur:

Figur 3. De fyra risknivåerna i krisledningsarbetet

Störning/vardagshändelse utgör den första nivån och innebär kris som i hög utsträckning kan hanteras inom ramen för den berörda förvaltningens/bolagets krisledningsorganisation, men som kräver stöd och/eller samordning på central nivå. Exempel är hot eller våld mot personal, skadegörelse på skola eller mindre bränder i byggnader.

Allvarlig händelse är den andra nivån och innefattar kris som inte kan hanteras inom ramen för den berörda förvaltningens krisledningsorganisation på ett tillfredsställande sätt. En allvarlig händelse kräver stöd och/eller samordning på central nivå. Exempel är förorenat dricksvatten, utsläpp av farliga ämnen, omfattande skadegörelse under längre tid eller skyfall.

Extraordinär händelse utgör den tredje nivån är kris som drabbar många människor och stora delar av samhället, som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner, samt kräver skyndsamma insatser av kommunen. En extraordinär händelse kan inte hanteras inom ramen för den berörda förvaltningens krisledningsorganisation och kräver stöd och/eller samordning på central nivå. Exempel är pandemi, snöstorm eller bortfall av el under en längre tid.

Höjd beredskap är den fjärde och högsta nivån som innebär att nationen är hotad militärt. Regeringen beslutar om höjd beredskap och då träder en omfattande lagstiftning in som berör stora delar av den kommunala verksamheten.

Kritisk verksamhet i Lunds kommun

I Lunds kommun finns flera anläggningar som klassas som *farlig verksamhet* enligt Lagen om skydd mot olyckor, däribland helikopterplattan vid Universitetssjukhuset. Farlig verksamhet är anläggningar där verksamhet innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarlig skada på människa eller miljö. Vid dessa anläggningar ska det finnas en särskild beredskap för att hindra eller begränsa allvarliga skador. Vidare finns det också verksamhet som klassas som *viktig för Sveriges säkerhet*, vilket innebär att verksamheten ska omfattas av ett säkerhetsskydd.

Med säkerhetsskydd avses:

- Skydd mot brott som kan hota rikets säkerhet, såsom spioneri och sabotage
- Skydd av hemliga uppgifter som rör rikets säkerhet
- Skydd mot terrorism

Arbetet styrs främst av säkerhetsskyddslagen (2018:585), och lyfter tre prioriterade områden: fysiskt skydd (skalskydd), personskydd och informationssäkerhet (säkerhetsskyddsklassificering av uppgifter). Med säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter avses uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av försvarssekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Enligt säkerhetsskyddsförordning (2018:658) ska alla kommuner, om det inte är uppenbart obehövligt, ha en säkerhetsskyddsschef som utövar kontroll över säkerhetsskyddet. I Lunds kommun är kommunens säkerhetschef tillika kommunens säkerhetsskyddsschef.

Internationella, nationella, regionala och lokala mål och styrdokument

Lunds kommuns trygghets- och säkerhetsarbete styrs av flera olika lagstiftningar och förordningar, liksom kommunens egna styrdokument, ambitioner och krav. Några av de mest framträdande inom ansvarsområdet framgår nedan.

Nationell nivå

- Arbetsmiljölagen
- Brottsbalk
- Dataskyddslag och dataskyddsförordning
- Diskrimineringslag
- Kommunallag
- Lag om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
- Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Lag om offentlig anställning
- Lag om skydd mot olyckor och förordning om skydd mot olyckor
- Lag om särskilt skydd mot repressalier
- Miljöbalk

- Offentlighets- och sekretesslag
- Ordningslag
- GDPR
- Plan- och bygglag
- Regeringsform
- Socialtjänstlag
- Säkerhetsskyddslag, säkerhetsskyddsförordning samt Säkerhetspolisens föreskrifter och allmänna råd om säkerhetsskydd
- Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020
- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022
- Nationell säkerhetsstrategi (2017)
- Tillsammans mot brott (2016/17:126) – Nationellt brottsförebyggande program.
- Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2018 (BRÅ publikationer)

Regional nivå

- Krishanteringsplan för Region Skåne. Antagen av regionfullmäktige 2015-11-24
- Länsstyrelsens samordningsansvar avseende brottsförebyggande arbete
- Skånes regionala programförklaring och handlingsprogram, Brottsförebyggande arbetet 2018-2020. Länsstyrelsen Skåne, Region Skåne, Kommunförbundet Skåne,
- Polisen region syd, Kriminalvården region syd, Tullverket och Sydsvenska Industri och Handelskammaren

Lokal nivå

- Lunds kommuns arbetsgivarpolicy. Beslutad av kommunfullmäktige 2018-05-31
- Lunds kommuns arbetsmiljöpolicy. Antagen av kommunfullmäktige 2018-05-31
- Lunds kommuns centrala kollektivavtal, Allmänna bestämmelser.
- Lunds kommuns krisberedskapsplan. Antagen av kommunstyrelsen 2015-04-20
- Lunds kommuns handlingsplan för arbetet mot våldsbejakande extremism. Antagen av kommunstyrelsen 2016-02-03
- Lunds kommuns översiktsplan. Antagen av kommunfullmäktige 2018-10-11
- Handlingsprogram 2016-2019 enligt lag om skydd mot olyckor. Antagen av direktionen vid Räddningstjänsten Syd.
- Riktlinjer mot mutor och korruption, antagen av kommunstyrelsen 2014-09-03
- Samverkansöverenskommelse mellan Lunds kommun och Lokalpolisområde Lund 2019-2022, undertecknat 2019-06-05.
- Medborgarlöfte 2015 om C3, Centralstationen, Knut den Stores torg, Bantorget och Clemenstorget, undertecknat 2014-12-18
- Medborgarlöfte 2017, "Satsning på ungdomar", beslutat i kommunstyrelsen 2017-04-05
- Strategi mot våld i nära relation. Antagen av kommunfullmäktige 2017-03-30
- Lunds kommuns policy för kameraövervakning, KS 2006/0441, beslutad i kommunfullmäktige 2007-09-27, §148
- Lunds kommuns policy för informationssäkerhet, KS 2012/0358 antagen av kommunstyrelsen 2012-05-30, reviderad i kommunstyrelsen 2015-12-02
- Lunds kommuns visseblåsarfunktion, KS 2014/0630, antagen av kommunstyrelsen 2017-01-11
- Risk- och sårbarhetsanalys för Lunds kommun 2015, fastställd i kommunstyrelsen 2016-04-06